

Трусова Н. В.

д-р екон. наук, професор,
професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Таврійського державного агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного

Мельник О. В.

аспірант (здобувач вищої освіти)
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
Таврійського державного агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ У ЦИФРОВІЗОВАНОМУ ПРОСТОРІ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Постановка проблеми. Банківський сектор економіки України залежний від зовнішніх регуляторних механізмів захисту національної грошової одиниці, капіталізації та розподілу фінансового капіталу на електронних носіях платіжних систем. Йому властивий високий рівень ризику кіберінцидентів та шахрайських операцій за умови відсутності захисних інформаційних ресурсів. Це може спричинити втрату фінансових ресурсів під час обслуговування користувачів у платіжному ландшафті банківських установ і відповідно докорінно дестабілізувати фінансову систему держави загалом.

В умовах загострення загрозливих тенденцій в економіці України актуалізується проблема захисту національної системи електронних платежів у банківському секторі, яка є основним сервером безготівкових розрахунків, зберігання коштів та обслуговування клієнтів за кредитними, депозитними та валютними потоками.

У платіжних системах банківського сектору існує конфлікт інтересів, який маскується у вигляді оптимізації інформаційних носіїв для прискорення потоку фінансових ресурсів через електронні платежі. Тому миттєвий захист платіжних операцій у мережі банківських установ є результатом своєчасного реагування регулятора електронних ресурсів на шахрайство та дезінформацію щодо правомірності здійснення поточкових операцій між користувачами платіжних систем [2].

Об'єктивно складна для банківських установ ситуація загострюється тією обставиною, що перехід економіки на цифрові рейки здійснюється надзвичайно швидкими темпами, практично не залишаючи часу на адаптацію до принципово нової реальності воєнного стану в країні. Ці обставини змушують банківський сектор інтегруватись у цифрову економіку світового простору, що включає в себе поступову відмову від готівкових транзакцій, розвиток нових видів платежів та переказів, впровадження мобільних додатків, безконтактних платежів, онлайн-кредитування, електронних грошей, використання штучного інтелекту тощо [2].

Метою роботи є апробація методичних та практичних рекомендацій щодо впровадження регуляторів кібербезпеки СЕП НБУ, які в умовах впливу кіберінци-

дентів на банківські інформаційні ресурси обмежують та нівелюють ризики оверсайту платіжних систем, стабілізують захист учасників та користувачів платіжного портфеля банківських установ від дезінформації та шахрайства.

Основна частина. Методологічна платформа мережі електронних платежів через платіжні системи в єдиному кібернетичному просторі дає змогу інтегрувати процеси захисту автоматизованого використання платіжних сервісів у структурі електронних послуг банківських установ світового масштабу і в такий спосіб суттєво зменшити загрози на банківські інформаційні ресурси через синергізм та ознаки гібридності [1].

Пріоритетним напрямом підвищення кібербезпеки в системі електронних платежів банківського сектору є створення сучасних методів захисту від гібридного нападу на об'єкти обслуговування учасників та користувачів НБУ. З єдиних позицій кібербезпеки нами запропоновано методичний підхід, який дає змогу визначити рівень ієрархії банківського обслуговування учасників та користувачів СЕП НБУ на основі комплексного оцінювання об'єктів загроз, а саме інформаційної безпеки, безпеки оверсайту платіжних систем, безпеки платіжного портфеля банківських установ. Він включає в себе: побудову інтегрованої моделі конфіденційності, цілісності, автентичності та достовірності банківських послуг при зміні банківських інформаційних ресурсів; визначення ймовірності впливу загроз на об'єкти обслуговування учасників та користувачів СЕП НБУ; забезпечення кібербезпеки СЕП НБУ на засадах індикаторів захисту банківських інформаційних ресурсів, що враховують оверсайт платіжних систем на фінансовому ринку [5].

Необхідно зауважити, що кібербезпека СЕП НБУ є центром захисту платіжного простору, який проявляється на всіх просторових рівнях у формі: центру і периферії національних платіжних систем (макрорівень), центральних та периферійних міжбанківських платіжних систем (мезорівень) та локальних платіжних систем (мікрорівень). Просторово-поляризована платформа кібербезпеки СЕП НБУ на макрорівні попереджує користувачів послуг платіжних переказів про кібератаки, контролює кредитні, інвестиційні потоки, генерує фінансові технології в платіжний потенціал держави і в такий спосіб забезпечує дохідність та ліквідність операційного циклу банківських установ [4].

Платіжним системам банківських установ притаманний значний рівень загроз, що пояснюється обсягом та розміром виконуваних у цих системах операцій як учасниками СЕП НБУ, що здійснюють перекази коштів, так і операторами цих систем. Загрози платіжним системам мають широкий спектр дії, оскільки на них наражаються платіжні інструменти, системи доставки, зв'язку, механізми клірингу та розрахунків, а також грошово-кредитний сектор економіки загалом. У контексті безпосереднього впливу НБУ на імпульси функціонування платіжних систем за об'єктами розрахункового процесу та за суб'єктами послуг платіжних си-

стем впроваджуються регулятори захисту інформаційних ресурсів у кіберпросторі банківського сектору. Водночас взаємодія НБУ і банківських установ із дифузійною нововведень у платіжних системах розглядається як процес розширення функціональних можливостей національного простору платіжних систем та його учасників на фінансовому ринку, охоплений технічними, економічними та фінансово-технологічними нововведеннями. У негативному сенсі цей процес детермінується як дифузія застарілих нововведень платіжних систем, які сприяють певному розвитку міжбанківської периферії, що є підлеглою центру формування електронних грошових потоків [3]. Це призводить до виникнення тимчасових або постійно виникаючих загроз депозитарного, інвестиційного, кредитного, операційного, системного характеру, що знижує ліквідність учасників системи (міжбанківської периферії), регламентуючи їх дію через регулятор оверсайту в банківському секторі.

Висновки. Отже, забезпечення кібербезпеки СЕП НБУ в поляризованому міжбанківському просторі за потенційних умов виникнення ризику кібератак та шахрайських операцій на фінансовому ринку проводиться шляхом: аналізу деструктивних загроз міжбанківської периферії платіжних систем; на засадах фінтех-інновацій визначення ймовірного відхилення від очікуваних результатів використання регуляторів захисту міжбанківських електронних платежах і фактично сформованих стабілізаторів грошового обігу та резервів пропускної спроможності СЕП НБУ; введення фінтех-інновацій у платіжний портфель банківських установ з гранично максимальним рівнем кредитної, операційної, ліквідності, технологічної та інформаційної загрози у просторі СЕП НБУ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакалинський О. Модель і методи визначення проектних характеристик систем управління інформаційною безпекою: монографія. Київ: ТОВ «Три К», 2020. С. 162. URL: https://www.researchgate.net/publication/348788054_Model_ta_metodi_viznacenna_proektnih_harakteristik_sistem_upravlinna_informacijnou_bezpekou_Monografia
2. Doran N. M., Bădîrcea R. M., Manta A. G. Digitization and Financial Performance of Banking Sectors Facing COVID-19 Challenges in Central and Eastern European Countries. *Electronics (Switzerland)*. 2022. Vol. 11(21). P. 3483. DOI: 10.3390/electronics11213483.
3. Fintech 100: Leading Global Fintech Innovators. Top 50 and Emerging 50 Fintechs that are transforming financial services. URL: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2019/11/2019-fintech-100-leading-global-fintech-innovators-fs.html>
4. Forcadell F. J., Aracil E., Úbeda F. The influence of innovation on corporate sustainability in the international banking industry. *Sustainability (Switzerland)*. 2019. Vol. 11(11). P. 3210. DOI: 10.3390/su11113210.
5. Forcadell F. J., Aracil E., Úbeda F. The Impact of Corporate Sustainability and Digitalization on International Banks' Performance. *Global Policy*. 2020. Vol. 11(S1). P. 18–27. DOI: 10.1111/1758-5899.12761.